

– Eins og við spæli, so er spenningur eisini ein grundleggjandi tørvur, sum kann nøktast við til dømis einum spæli av poker, sigur Eyðun Joensen, sálafrøðingur

vanliga fáa vit tað gjøgnum tann natúrliga mátan. Tað kann tað hugsast, at ludomanar onkursvegna sakna spenn- ing í lívinum, tí tað er sjálvdan, at fólk, sum hava eitt ríkt og virkið lív hungra eftir spæli, greiðir Eyðun Joensen frá. Hann heldur tó ikki, at til ber at tosa um eina ávísa persónstýpu, tá talan er um ludomanar.

– Hví summi og tibetur lutfalsliga fá fólk enda so langt úti í spælið, at tey spæla sær alt av hondum, er ógvu- liga trupult at siga, men helst hevur ludomani okkurt at gera við ymisk persónleikabrek í viðbót, tað vil siga so- nevndar dupultdiagnosur, sigur Eyðun Joensen. Og júst hetta fær ludomani at líkjast nógv aðrari misnýtslu.

– Hjá einum ludomani tekur spæli- ørskan so mikið nógv yvir, at alt annað ómetaliga virðismikið í lívinum verður misrøkt. Í so máta minnir sjúklig spæli- trongd og spælið nógv um onnur sløg av misnýtslu. Vit vita jú um fólk, sum gerast bundin í ólukkumát, soleiðis at til dømis fløskan ella rúsevnið fær alt valdið á persóninum, sigur Eyðun Joensen.

Lygnir eyðkenna ludomani

Tað sum eyðkennir tey fólkin, ið gerast bundin at spæli, er, at realitetssansurin hjá teimum hvørvur.

– Typiskt fyri alla ørsku líka frá forelskils til spæliørsku er, at við- komandi persónur missir samband við realitetin. Spæli og spenningurin verður tað einasta, sum melur í høvdinum, og alt annað verður skúgva til viks, greiðir Eyðun Joensen frá. Umframt at missa sambandið við veruleikan er tað eisini sermerkt fyri ludomanar, at lygnirnar byrja at spæla ein alsamt størri leiklut í gerandisdegnum.

– Hesi fólkin vita fullvæl, hvat er rætt og skeivt, og fyri at dylja yvir spæliørskuni kenna tey seg noyddan at lúgva. Hvussu skulu tey annars for- klára, at figgjastøðan verður vánaligari og vánaligari, familjan verður forsømd, og tey ikki geva sær far um onnur týdn- ingarmikil ting, sigur Eyðun Joensen og heldur fram:

– Fyri ein ludoman upptekur spælið persónin í so stóran mun, at viðkomandi forsømir tey nærmastu, tað sosiala lívið og tilveruna annars. Persónurin setur

hús og heim upp á spæl, og er ofta noyddur at læna pengar fyri at kunna halda fram við spælinum. Tað kann lættliga gerast ein katastrofa, tá spæli- hugurin tekur yvir.

Eins og onnur misnýtsla

Spæliørska hevur leingi verið eitt álvar- samt fyrbrigdi, og í 90-árunum bleiv spæliørska skrásett sum beinleiðis sálarligt frávik, brek ella sjúka, og dag er ludomani viðurkent sum diagnosa í almennu alheimssjúkuskrásetingini. Viðgerðarmøguleikarnir eru í stóran mun teir somu, sum verða nýttir í sam- band við aðra misnýtslu

– Fyrst og fremst er neyðugt, at ludomanurin sjálvur viðgongur, at hann hevur ein trupulleika. Fært tú ikki hugsavnað teg um annað enn spælið, situr uppi alla náttina, og kanska sjálv- ur gerst varugur við trupulleikan, er umráðandi, at tú leitar tær hjálp. Í fleiri for- um er tað ofta familjan, sum talar at og fær viðkomandi í viðgerð, sigur Eyðun Joensen. Útlitini fyri at koma burtur úr spæliørskuni eru hjá teimum flestu rættliga góð. Hagtøl úr Danmark

vísa, at umleið 75 prosent av teimum, sum fara í viðgerð, verða frísk.

– Tey hagtølini eru frægari enn tey, vit hava fyri aðra misnýtslu í Føroyum, sigur Eyðun Joensen og heldur fram:

– Um ein ludomanur fer í viðgerð, er tað av alstórum týðningi, at familja, arbeiðspláss og onnur, sum dagliga eru saman við viðkomandi, vísa sín stuðul, soleiðis at persónurin ikki kemur út aftur í misnýtsluna, sigur Eyðun Joensen.

Ludomani

- Ludomani er ein sjúklig trongd at spæla – ofta eydnuspæl.
- Hóast ludomanurin veit, at tað er skilaleyst at spæla so nógv og váða so nógv, megnar hann ikki at steðga spælihuginum.
- Spæltrongdin hevur ofta eina keðiliga ella oyðileggjandi ávirkan á arbeiðslív, familjulív og persónlig sambond.
- Ludomanurin leitar ofta eftir nýggjum spenningi við at spæla nýggj spøl ella økja um innsatsin í spølum.
- Tað er ikki lætt at finna ludomanar, tí teir royna ofta at fjala út yvir sína spæltrongd.